

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 173/2513

นางใช้เจ็ก แซ่ตั้ง โจทก์ นางบุญเรือน แซ่ตั้ง หรือสุธีรตฤณณา จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1025, ป.พ.พ. มาตรา 1037, ป.พ.พ. มาตรา 1045, ป.พ.พ. มาตรา 1061, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.พ.พ. มาตรา 1055

ย่อ / หลักกฎหมาย

สามีโจทก์กับสามีจำเลยร่วมทุนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโดยไม่จดทะเบียนสามัญโจทก์ตาย โจทก์รับมรดกและเข้าสวมสิทธิเป็นหุ้นส่วนแทนโดยความยินยอม ของสามีจำเลย ห้างหุ้นส่วนจึงยังไม่เลิกต่อมาสามีจำเลยตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดกกลับปฏิเสธว่าสามีโจทก์มิได้เป็นหุ้นส่วนกับสามีจำเลย ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมเลิกจากกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055(5) เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วก็ต้องจัดการชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันแม้จำเลยจะเข้าดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจำเลยก็มีได้เป็นหุ้นส่วนกับโจทก์โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายโดยมิได้ฟ้องขอให้ชำระบัญชี ศาลจะพิพากษาให้ชำระบัญชีไม่ได้เพราะเกินคำขอ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า นายพวยสูง แซ่เฮ้ง สามีโจทก์เข้าหุ้นส่วนกับนายเปงซุน แซ่แต้สามีจำเลย ประกอบการรับขนส่งทางน้ำโดยมิได้จดทะเบียนหุ้นส่วน โดยนำเรือบรรทุกหมายเลข 104870 เข้าร่วมในกิจการของบริษัทสหขนส่งทางน้ำ จำกัด ต่อมานายพวยสูงตาย โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลและได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนกับนายเปงซุนโดยนายเปงซุนเป็นผู้จัดการ ต่อมานายเปงซุนตาย จำเลยรับมรดกของนายเปงซุน รวมทั้งดำเนินการหุ้นส่วนดังกล่าว แต่ไม่ยอมแสดงบัญชีและแบ่งผลกำไรขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายพร้อมทั้งใบสำคัญการรับจ่ายของกิจการหุ้นส่วน จำเลยต่อสู้ว่าเรือที่โจทก์ฟ้องเป็นของนายเปงซุนแต่ผู้เดียว โจทก์และนายพวยสูงมิได้เป็นหุ้นส่วน จำเลยมิได้เป็นภริยานายเปงซุนและสัญญาเข้าหุ้นส่วนระงับแล้ว โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า โจทก์มีอำนาจฟ้อง นายพวยสูงกับนายเปงซุนเข้าหุ้นส่วนกัน เมื่อนายพวยสูงตายโจทก์เข้าเป็นหุ้นส่วนแทน บัดนี้ นายเปงซุนตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดกและเข้าดำเนินการแทนนายเปงซุนต่อไป โจทก์จำเลยไม่ได้แสดงเจตนาเลิกสัญญา โจทก์ใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1037 ได้ถามถึงการงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้พิพากษาให้จำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายพร้อมทั้งใบสำคัญการรับจ่ายของกิจการหุ้นส่วนขนส่งทางน้ำโดยเรือบรรทุกหมายเลข 104870 จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกาศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า นายพวยสูงสามีโจทก์และนายเปงซุนสามีจำเลยร่วมทุนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญดำเนินการนำเรือฉลอมพิพาทเข้าร่วมในกิจการของบริษัทสหขนส่งทางน้ำ จำกัด เพื่อหากำไรแบ่งปันกันคนละครึ่ง โดยนายพวยสูงออกเงินให้นายเปงซุน 35,000 บาท แต่มิได้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนปี 2499 นายพวยสูงตาย โจทก์เป็นผู้รับมรดก และเข้าสวมสิทธิในหุ้นส่วน นายเปงซุนก็ยอมรับ โดยถือปฏิบัติแบ่งปันผลกำไรให้โจทก์สืบแทน ห้างหุ้นส่วนยังคงดำเนินต่อไปตามเดิม ต่อมาปี 2507 นายเปงซุนตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดก และปฏิเสธว่านายพวยสูงมิได้

เป็นหุ้นส่วนกับนายเปงซุน ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นย่อมเลิกกันด้วยเหตุตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055(5) เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้ว ให้จัดการ
ชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 คดีนี้ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยแสดงบัญชีรายรับ
รายจ่าย แต่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้ว ศาลฎีกาจึงเห็นว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง
และคดีนี้โจทก์มิได้ฟ้องขอให้ชำระบัญชี ศาลจะพิพากษาให้ชำระบัญชีก็ไม่ได้ เป็นการเกินคำขอ
พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์

องค์คณะ

ไฉน บุญยก · สุธี โรจนธรรม · วิริยะ เกิดศิริ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/173/2513>